ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“:
на годину: . . ф. 12 или 30 дин.
на по године: . ф. 6 или 15 дин.
на четврт године: ф. 3 или $7^1/_2$ дин.

Поједини бројеви стају 10 нов

ОГЛАСИ
рачунају се 6 нов. од реда ситних слова.
За жиг се плаћа сваки пут 30 нов.

БРАНИК

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ

„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
на целом табаку
уторником, четвртком и суботом

Претплата и огласи шаљу се на администрацију, а рукописи
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући г. А. Пајевића, у дунавској улици.

Рукописи се не враћају.

Број 93. У Новом Саду, у суботу 12. (24.) августа 1895. Год. XI.

ЧИЈА ЈЕ ОВО ЗЕМЉА.

Одкад је народносни конгрес у престолници одржан, јаук и писка чивуцког патриотизма пролама ваздух ове отачбине, да се дрека чути мора чак до бедема града Јерусалима.

И заиста, шовинистичка чивуцка штампа престолнице налази се у неком бунилу, у неком грозничавом, готово вансебном стању, које прелази све границе пристојности и — здравог разума!

Сумњичења, подметања, подбадања, дражења и денунцијације све гамижу по тим листовима. И онда се не треба чудити, ако је мађарска публика према тако скроз лажном и хотимице извртнутом обавештају, огорчена против народности.

Сви ти чланци по новинама то су највећа дражења мађарске публике против народности и њених вођа. И ми се чудимо, како влада против писаца таких чланака, као против *„очевидних бунџија и агитатора“* не креће државне одветнике?

Ал да богме, сасвим је друго нешто кад пишу што немађарске новине у интересу своје народности, а друго, кад што славне чивуцке патриоте раде, којих су прадедови кроз толико векова драгоценом крвљу својом натапали ову отаџбину! —

Између многих навешћемо ради илустрације, само један чланак *„Пешти Хирлапа“*, од 13. августа, под бројем 220-тим, да се види до какве је висине допрла култура мађарско чивуцке штампе. Даћемо га у преводу, да би могли на њега ре флектовати.

Ми тај чланак срдачно и топло препоручујемо за студију нашој браћи преко Саве, а особито г. Пери Тодоровићу и његовом по уверењу брату Светомиру Николајевићу, одушевљеном министру за шупље фразе и интервјуске разговоре са мађарским журналистама. А писац тога чланка баш канда ће бити оно исто чивуче, што се брат Пера с' њиме у Пешти онако слатко љубио, и коме је шупљи Светомир онако самопоуздано своју „високу и мудру“ политику саопштавао.

Но да видимо чланак. Наслов му је **„Законит м путем“**. Ево га у преводу:

„Народносна скупштана била је израз дрскости и насиља“.

„Дрскост је и насиље, што влашки попови **истребљење и покољ Мађара проповедају“**.

„И све се то хотимице, и свесно цели догађа. Ово фанатично мађарождерство показује затупљену памет. Било би лудило веровати, да се овака дрскост и силеџиство народносних агитатора, и од њих заведеног олоша народног, све дотле сме трпити, док не постигне цел.“

„У великој ватри својој и непримећују, да су **својим варварским** начином борбе, сишли са законитог пута; да су се ставили **на становиште србијанских хајдука**, против којих закон гоњења и казну захтева“.

„Ал тако треба нама Мађарима, наивну великодушност наших праотаца (ваљда каквих перјара) сад морамо ми, њиови потомци да изпаштамо“.

„Они су гоњене Србе на своје груди примили. Земљом, обраном, широким привилегијама их обдарили, нову отаџбину им даровали“.

„Кад је требало насељеницима наша земља, наш лебац и наша одбрана, требали су се претопити у народност својих бранитеља, као што то **Чивути чине, који толико вреде колико Срби, Власи и Словаци заједно“.**

„За то, што су племенски карактер свој до данашњег дана сачувати могли, тиме се захваљују, што се као отворени непријатељи скупљају против добротвора свог, *потрвајући убилачки нож на срце његово*, хоће да **га наше сопствече лише отаџбине.“**

„А нико их недира. Могу учествовати у законодавству (само што су за њих врата на фини начин закључана — велимо ми), сви су им путеви отворени, да могу жеље своје остварити, у парламенту, у државним службама, у војсци, у трговини. Могу неговати своју књижевност, могу *подизати своје културне заводе* (н. пр. конфискована словачка Матица и гимназија), у томе их неће спречавати Мађар, **који им је дао отаџбину,** који се шта више у својој претераној братинској љубави сам борио, да им та права и преимућства извојује“- (Ово баш управо неразумемо).

„Јест, ал то све није њима доста. Одкад су посредством наше борбе дошли до тога, да се *могу за нешто осећати*, сад би да одузму од Мађара и оно, што је њихово од памтивека, и што ће њихово и остати“.

„На начин Хоре, Клоске и Јанка, *хоће сада* **да покољу законитог господара** ове лепе отачбине. Господара који ју је пре хиљаду година себи покорио. Први корак тому је да му се одузме хегемонија. Остало би само од себе дошло.“

„И све то они безазленици мисле „законитим“ путем постићи“

„И све то они мисле и надају се постићи подпором онога, који је насљедио од првог мађарског краља апостолски наслов, и свету круну мађарску на глави носи“.

„Но, нек само то чекају, да мађарски краљ зазвони на опело мађарству, да наопако окрене грб мађарски, да раздроби лепу Мађарску на комаде, и да судбину њену уклопи у руке онима, којима се *машеријал за одушевљење из Москве импортира*, и који баш управо **подкопавају владавину и државу Хабсбуршке династије.“** (Охо!)

„То је поверена им мисија, са којом раде дрско и силеџијски.“

„Рубље везују уговоре са онима, који подпаљују. Оне сада скупљају паљевину у Бугарској, Мађедонији и Србији, а под заставом „народности“ у срце мађарске.“ —

„Нетреба томе никаква државничка мудрост и да се увиди, како **ова, туђом наручбином** *створена „народносна коалиција“* води растројству и да је *сваки онај велеиздајник*, ко сме и помислити да ће за остварње тога порадити онај владалац, кога је Господ Бог одликовао тиме, што му је на главу ставио апостолску круну „Св. Стевана“.

„Сад знамо с' киме имамо посла, и дужност је неуклонива мађарског народа, да се из великодушног дремежа свог пробуди и да се према дрскости нападаја и *одмереним средствима, за одбрану свога хиљадугодишњег тешког положаја за времена постара.“*

Тако „Пешти Хирлап“. А шта на то вели влада и државни одветници? Није ли то дражење против народности? Зар се тиме не заводи мађарско јавно мњење, кад се каже, да на конгресу влашки попови проповедају **покољ и истребљење мађарског племена?** Зар се тим лажним наводима не раздражује једна народност против друге, зар се тиме *неулива у мађарски народ* **мржња** *против* осталих народности, и против саучесника на народносном конгресу, који нису изабрали пут *покоља и истребленя*, него законити пут уставне борбе и помирљивости?

Мисле ли шовинисте на тај начин изгладити противности, које фактично постоје између милиона грађана ове државе, — са лажом и обманом? —

Јел ико на конгресу, или макар и на конференцији само говорио о покољу и истребленју мађарског племена?

Дакле, ако се знатан део интелигенције трију народности у срцу једне слободне уставне државе искупи, да под контролом државне власти већа како би се ране отачбине могле излечити, и кад целом свету на видику основна начела своје политике у једном отвореном програму означи, зар је то **варварски** *начин борбе*, и зар се ти људи смеду жигосати именом **србијанских хајдука?**

Дакле, кад ми тражимо какве олакшице за народности, за опстанак и развитак њихов уставним путем — то је онда варваризам и хајдуштво, а кад државна власт целим апаратом државне снаге тежи да милионе својих грађана одроди, то није варваризам, то је онда апсолутна правда!

Овде нам морају пасти на памет речи нашег народног филозофа Доситеја: *„Ај правдо, правдо, где ли пребиваш, где ли почиваш, где ли јашце твоје пасеш“?*

Ако протестујемо против тога што нас сматрају за туђинце у рођеној нам домовини, онда потрзамо *„убилачки нож на срце мађарског народа“*. Ако хоћемо да је ова отачбина наша као и мађарска, онда *„лишавамо Мађаре сопствене им отачбине.“*

Каква је ту логика? Шта сљедује отуда? Сљедује то, да господа шовинисте сматрају ову државу за искључиву баштину једног племена. Остале су народности само трпљене из милости, јер је ово отачбина Мађара, они су **„господари** *ове земље, коју су пре 1000 година на сабљи отели“*. Остале народности Угарске, на броју осам милиона грађана, треба да се сматрају за сретне, што смеду „мађарски ваздух“ удисати, и могу *„мађарски лебац“* јести.

Али мудре су те шовинисте. Кадкад нам ипак допусте да је ово и наша отачбина а не само мађарска, а то је онда кад треба порезу плаћати и крв лити за њу.

Дакле кад треба терете сносити и гинути за њу, онда је ова земља и наша отачбина, а кад треба каква права тражити и уживати, онда је ово *„само“* мађарска отачбина, то је логика наших шовиниста!

Па онда она реч *„законити господари“* ове земље. Ми то до сад нисмо знали. Ми нисмо знали, да у овој *„слободној уставној“* земљи, која ће на годину славити своју хиљадогодишњицу има и *„господара“*. Ми нисмо знали, да има какве разлике између грађана државе ове, да има господара и негосподара. Шта ће на то рећи Апоњи и Јокаји, који су на бриселском конгресу тврдили, да народности уживају подпуну равноправност. Или можда и они другче говоре на конгресу пред Европом а другче раде и творе код куће?

Али ако овде има господара, шта су онда они остали осам милиона Немађара? Јесу ли то слуге или Хелоте, или робови, то нам „Хирлап“ није протумачио. Но ми можемо тек слутити колико је ниско деградиро све остале грађане, кад је рекао, да већ и сам покушај и тежња, да очувају своју народну индивидуалност, значи: *„дићи руку своју да покољу свога законитог господара.“*.

Чланак пребацује Србима што се нису из благодарности спрам Мађара у њих претопили као Чивути „који сами за себе више вреде, него све народности заједно.“

Зар је „Хирлап“ тако дрзак, да може Србе са Чивутима да сравни. Србе, који су за језик и народност своју вековима патили и борили се, и који ће и данас пре све претрпети него што ће се своје народности одрећи — Србе, који нису дошли у ову државу са перјем на леђи један по један; него у великој маси као народ с оружјем у руци, да помогну Мађарима бранити њихову отачбину од силовите навале турске. Са Чивутима, сравнити Србе, који су по уговорима са владарима ове земље, прешли у ове крајеве, после свечаних обећања од стране краљева угарских, да ће под слободно изабраном поглавицом — **војводом својим**, моћи за себним народним животом живити!

Је ли читао „Пешти Хирлап“ историју своје отачбине?

Чивуте је лако предобити, они немају језика и народности, они већ у време Христово нису говорили више својим јеврејским него халдејским језиком, а од то доба, разишавши се по целом свету, примају свуда језик владајућег племена, и као што су брзо усвојили мађарски, тако би сутра усвојили други који — н. пр. руски језик. Они су увек тамо где је сила и моћ. Или ваљда мисле Мађари да су се Чивути баш специјално у њих заљубили?

У осталом ми Мађарима на **тој** аквизицији нимало не завидимо. Посљедице тог *„претапања“* показују се у свима правцима. У иноземству држе, да ће данас сутра бити ово чивуцка држава на — *„мађарском језику“*, а *Будимешта* је већ и данас здраво палик на какав **„нови Јерусалим“.**

Но у целом чланку најодвратнији је онај цинизам, којим се тврди, да народности могу подизати слободно своје културне заводе. Рече и остаде жив. Па што је онда влада укинула словачку Матицу и словачку гимназију? Што је противно тестаментарном определењу Саве Текелије одузела Матици српској управу завода Текелијиног?

Више примера не ћемо да наводимо, јер нам се смркава пред очима.

Е, ал панславизам, е, ал политика, рекли би на те шовинисте! Тако је дабогме, курјаку јагње увек воду мути, кад год му је згодно да то тврди..

Па како су веште те шовинисте. Како махијавелски уму да денунцирају. Ту су заиста мајстори. Учинило им се, као да се на двору почиње нека пажња обраћати народносном питању. Па удри одма у денунцијацију, позватим начином и тактиком, која им је већ толико пута испала за руком.

Од доба нове уставне ере, мађарски шовинизам употребио је особиту тактику спрам осталих народности Угарске. Та је тактика: *денунцирати народности код двора као нелојалне.* Особито пак подметати народностима, да стоје у служби руске владе и руске пропаганде, да силни руски новац, тако зване руске рубље производе покрете код народности а не унутрашње потребе, које би иначе са својим стањем сасвим задовољне биле. Праведне тежње народности представљане су круни као резултат потајног уплива страних држава, управљеног **против хабсбуршке династије** и јединства хабсбуршке монархије. То се тако годинама радило, и на жалост морамо признати, са успехом! Српска журналистика описана је на највишем месту као велеиздајничка, што се даје закључити и из известнога одговора, што га је добио Др. Полит, кад је био на аудијенцији ради помиловања Милетићевог.

Та тактика се наново опет потеже у шовинистичкој штампи, и налази свога израза и у чланку „Пешти Хирлапа“ на више места, особито кад се каже, да је то: *„туђом наручбином створена коалиција народносна“*.

Но, ми се уздамо у Бога и у његову вечиту правду, да им то неће више испасти за руком, и да ће онај, који је попео на својој глави апостолску круну Св. Стевана, — *као природни заштитник свију својих народа* — окренути своје светло лице и према осталим народностима у угарској, који и ако нису *„господари“* у овој земљи, ипак су готови у свако доба жртвовати имање и крв своју за краља и отачбину.

Они не траже много, они траже само правду, а правда је јача и моћнија него и они, што су ову земљу на сабљи отели. Правда та, та пре, та после победити мора. Правда та непризнаје право јачега, него тражи само истину. А истина је то: да је ово уставна земља, где треба да су сви равноправни и једнаки. *Истина је то, да у овој држави има 8 милиона и више становника*, **који не говоре мађарским језиком.** А то је већина.

Престало је оно време, кад је владало право јачега, то је средњовечна традиција. Сада је припознато начело, да свака држава постоји ради својих грађана, а не грађани ради државе. И свака држава само онда може постићи своје определење, ако

задовољава своје грађане, **ал све, не један део само.**

Ал докле год владају шовинисте мађарским јавним мњењем, докле год у њиховим рукама буде штампа, до консолидације не може доћи, јер они — **недаду,** да се мађарски народ осталим народностима приближи. Они га трују и обмањују и против осталих народности подстрекавају. Они га кљукају неким морским теоријама о уображеној величини, које се испунити немогу, јер немају природног основа. —

Та они би у занесености својој и самога бога помађарили, јер често булазне и по новинама о неком „*Мађарском богу*“ (a magyarok istene); а да неби да помађаре те „ситне“ народности, које из милости живе у овој земљи и једу тај „лебац мађарски“.

Не народносни прваци, него те шовинисте, то су бунџије и опасни агитатори, опасни по државу и јединство њено, јер сеју мржњу и освету међу грађане једне отачбине. Не ми, који тражимо уставним путем права своја, него ви сте непријатељи отачбине, који неслогу и мржњу сејете који свагу државе на једном племену, а не на јединству, слози и љубави свију народа угарске подижете! —

На приметбе у чланку што се на Србе угарске односе, могло би се много и дуго говорити. То би била читава историја српског народа у Угарској. Историја крвавих дана, муке и патње једног јуначког, ал сувише поверљивог народа.

Нисте ви „*гоњене Србе на своје груди примили*“, јер вас у тим пределима, кад су се Срби насељавали, није ни било. Уклонилисте се у више, мирније и сигурније пределе ваше отаџбине, од немилосрдног душманина Хришћанства и сваке цивилизације, од свиреног Турчина (с којим се сада брацки грлите), који је дуж целе границе угарске до Морише и Сегедина ваша села опустошио и са земљом сравнио, који је и мало и велико клао и таманио.

У те опасне и опустошене голе пределе населили су се ратоборни Срби са Балкана, у великим масама са целим својим великим покретним имањем. — Нису се населили, да као мекушци на вашим „*брацким грудма*“ пландују у својој новој отачбини, него да опробаним оружјем у десници помогну одбранити и очистити ову земљу од немани турске.

Због несигурности станка у новој отачбини, потуцајући се годинама по јаругама и земуницама, одважно су се борили наши прадедови против обштег душманина, и са херојским самопрегорењем горку судбину своју подносили. Ако су земље добили, крваво и горко су је заслужили, јер су пуна два века са грудима својима као граничари заклањали „*вашу*“ отачбину од неодољиве силе турске. Ако српски народ сада једе „*мађарски*“ лебац, скупо прескупо га је платио. Хиљаде хиљада најбољих синова својих жртвовао је за нову отачбину — најбољих — најваљанијих! И да нису редови његови тим тешким борбама прорешетани, још би други одпор знао дати на уставноме пољу — навалама вашима.

А што се тиче привилегија, те не само да нам нисте *ви* дали, него их никад ни припознати нехтедосте. Наше привилегије дароване су нам од царева и краљева хабсбуршких не за љубав пусту, него за крваве заслуге, оне су увек биле и биће основ нашем историчном праву у овој држави, кога се права српски народ никад одрећи неће и не може.

Нисмо прешли у ове крајеве у дугачким капутима, са коврчастим зуловима и перјем на леђа, него као оружан народ, припознат од владара земље, под уговорима свечано углављеним од стране ваших краљева.

Но да завршимо. Ми љубимо ову отачбину, ми поштујемо мађарски народ, и држимо, да би се лако с њиме споразумети могли, да нема шовиниста и агитатора, који су се између нас испречили, те не можемо до споразума да дођемо.

Кад би се шовинисте (особито чивуцке) оделиле од мађарског народа, и кад би се тај народ позвао, да општим гласањем, без ичијег утицаја, изрече, желили он да се друге народности помађаре — и у њега претоне, тврдо смо уверени, да би једнодушно изрекао: да то не жели. А првенство мађарском народу и његовом језику у централној управи радо признајемо.

И опет велимо: Народности Угарске љубе своју отачбину, али оне хоће да им она буде рођена мати а не мачија. Они сматрају себе за равноправне синове те отачбине а не за туђинце, који најпре треба да се претопе у другу народност, па да тек онда стеку *право на* — **патриотизам.**

Патриотизам није привилегија једног племена и једне народности, него је то општа својина свију синова ове отачбине. *Патриотизам и мађаронство није иденшично*, мађарски народ и угарска држава није конгрујентно.

Свака стопа земље ове, наша је, као и ваша, и долине и дубраве, и горе и планине, и оно плаво небо над нама, све је то заједничка својина свију нас, као што каже песник српски:

„И наша то су поља и наше дубраве,
И наше то су горе и наш је сваки крок.
И небо тамо горе и наш у њему Бог“.

Са карпатских гора, 8 августа, 1895.

Др. Стеван Малешевић.

Скупштина Српског учитељског конвикта.

Редовна главна скупштина „Српског учитељског конвикта у Нов. Саду“, одржала се јуче у четвртак 10. (22.) августа о. г. Пре скупштине обављен је на свечан начин парастос упокојеним члановима и добротворима друштвеним, које је ово друштво од после 2—3 године уобичајило На парастосу је чинодејствовао из почасти сам прота г М. Ћирић, а учитељство је у великом броју и дивним појањем учествовало.

Скупштина се отворила тачно у 9 сати пре подне. Учитеља чланова и нечланова било је до 50. Присутно је било доста и нашег лепог пола, а било је и шест учитеља из Србије, који су дошли браћи својој у походе, те да врате посету, коју су наши овострани учитељи задужили посетом оностране учитељске скупштине, која је држана скорим у Пожаревцу.

Скупштину је отворио председник г *А. Варађанин* добродошлицом и пошто се констатовало, да има довољан број чланова, за доношење правоваљаних одлука, поздравио је госте учитеље из Србије, које је скупштина пропратила са бурним „живили“ а поздравио је и изасланика овдашње задруге Срба занатлија, г. Н. Продановића, те је скупштина и њега поздравила са „живео“. За тим је учињен помен упокојеном врлом члану овог друштва Стевану Коњевићу учитељу из Сомбора, те је скупштина устајањем и изразом: бог да му душу прости и слава му, одала почаст покојнику и завела тугу у свој записник.

После овога је читао председник свој опширан *извештај о раду управног одбора за прошлу годину*, у коме је изјавио, да се куп куће, лане закључене, није извео, јер је продавачица одустала од продаје, а нова се кућа није нашла, и одбор је принуђен, да, услед тога, изнимно за ову идућу школ. 1895.—6. г. издаје питомцима ручне штипендије у новцу, о чему ће касније бити разговора. Напоменуо је, који су легати примљени у течају прошле године и који су у изгледу и онда је додао, да је новосадска општина, по дозволи своје претпостављене власти, уступила овом друштву фонд дра Ђ. Натошевића, који је она установила с прилогом од 200 ф., а коме је додао до сад, пријатељ овог друштва, г. Арса Пајевић са интересом: 540 ф. 42 н. и обрскао, да ни у будуће неће заборавити на ову установу, која ће ићи на цели овог друштва. Поводом тим изабран је после г. Арса Пајевић за почасног члана. Даље је споменуо, да је судским путем осигурана овом друштву оставина добротворке народне гђе Љубице уд Радишићке из Сегедина од 1200 ф., и да је била у посету друштву овом прва добротворка и мајка друштвена гђа Ракила Кнежевићка из Шурјана са својим братом Исом Субићем и кумом Стевом Божиним из Шурјана, те су изразили своју радост, што виде, да се идеја и жеља њихова почиње остваривати. Скупштина је ову изјаву председникову за обе добротворке, као и за г. А. Пајевића пропратила са једнодушним и бурним поздравом: живели и слава им. Тако исто пропратила је са слава им и живели и остале прилагаче, скупљаче и приређиваче забава за ове цели, који су поименце били споменути у извештају, а особито се живо пропратила вест, да су и ове године, као и лане, свршени приправници сомборски приредили ових школ. ферија забаве у В. Бечкереску и Опаву на цели овог друштва, које су донеле преко 84 ф. чисте асне,

На *извештај скупштинског надзорног одбора*, који је за овим дошао, издата је опросница благајнику и управном одбору за рачуне из прошле 1894. године; а узет је на знање и благајников извештај за рачуне из прве поле ове године.

Овластио се управни одбор, да може купити кућу, кад и коју за добро нађе и онда се приступило избору првих друштвених питомаца Пријавило се 18 компетената Троје нису имали право: двоје, што нису ни уписани за чланове, а један, што није уплатио сву своју чланарину; а 15 су добили потпоре и то: 6 ро по 8 ф. месечно, 8-ро по 7 ф. месечно а 1 по 5 ф. месечно. Међу овима је једно дете упокојеног члана, који је само двогодишње рате своје уплатио и једно је дете од потпомажуће чланице. Тако дакле, задовољени су сви потражиоци, који су на то имали права и издаће се за идућу школ. 1895.—6 г. на свих 15 питомаца 1090 ф. из друштвене благајне, а од интереса, који има да утече на друштвен капитал од 21.000 ф., те ће тако остати још 200 ф. годишње од интереса, да се капитализира.

Решено је још, да се поново *умоле све наше јаче и веће црк. општине,* управе манастирске, сви новчани заводи и други имућнији Срби и Српкиње, да се упишу за чланове потпомагаче, а уједно, да се из сваког већег и имућнијег нашег српског места поставеод учитеља поверенници, који ће растуривати у народ друштвене обвезнице од 5 ф.

При избору *часника и управног одбора* ишло је све једногласно и акламацијом и изабрани су сви дојакошњи часници, само је код управног и надзорног одбора учињена измена у 3—4 лица.

Пошто је још изабран *одбор за пошпис записника скупштинског,* закључи председник скупштину у 12 сати и онда се одржала конференција на предлог сентомашког учитеља Ј. Миковића, да се посаветују учитељи, шта да се чини са сирочадима пок. паланачког учитеља Ајдуковића и решено је, да се овласти и умоли сентомашки учитељски збор, да изда проглас на народ за скупљање прилога и одмах се том приликом и скупи нека извесна свота, која је поверена г. Миковићу, сентомашком учитељу. Ако се до године купи кућа за конвикт, примиће се та деца у конвикт.

После подне у 1 сат био је заједнички ручак у пивари Нешковићевој, где су после наздравица: краљу и заштитнику друштвеном, Њег. Светости патријарху, пале лепе наздравице гостима из Србије, једном присутном брату Хрвату, као кончи слоге и љубави између Срба и Хрвата на просветном и хуманом пољу и појединим лицима. Сваку здравицу пропратио је по који одлични певац учитељ, а највише се одликовао у том познати наш певац Витомир Рунић из Сентомаша.

Гости из Србије вратили се у вече с брзим возом у Београд, оставивши за собом лепу и пријатну успомену међу свим овостраним учитељима; а ми се надамо, да су и они отишли задовољни с искреним и братским дочеком, који смо им, по снази својој учинили, колико смо знали и могли Главно је, да се браћа упознала, спријатељила и тако на делу показала, да Светомирова изрека није оправдана.

—ѫ

Поздрави народносном конгресу.

(Наставак).

КОВИЉ. Поздрав браћи на збору. Усваја мо у свему ваш рад! Браните своју веру, језик и народност! Живела заједничка домовина! Живела слога! — Гавриловић парох, Велизар Арсенијевић, Лазар Милић, Глиша Савин, Тима Попов, Тоша Ранковић, Живко Каћански, Милош Маринков, Пера Каћански, Петар Летић, Стеван Ненадов, Мита Савин, Милан Ђосић, Стеван Михајловић, Дамјан Аћански.

КУМАН. Сакупљеној тамо браћи Србима, Словацима и Румунима, који пренуше данас, да уједињеним гласом изнесу своје тегобе и жалбе, а тиме да очувају своје народне светиње, кличу: живели! — Кумански Срби.

ЛЕДИНЦЕ. Народносни збор срдачно поздрављамо, желећи сретан и успешан рад. Живео романски, словачки и српски народ. — Лединчани.

ЛИПИК. Сретан вам солидаран рад у борби за једнака права и једнаке дужности у свему и за све народности. — Доктор Стајић.

МЕЛЕНЦЕ. Меленачка омладина, која је у духу на конгресу, највећим жаром одушевљено поздравља збор, желећи, да збратимљене народности узмогну уставним оружјем сачувати оне аманете, што су нам поносни дедови крвљу својом извојевали, а што нам је највишим повластицама потврђено. Недајмо се! За омладину. — Ж. Кобибић, Милош Николић.

МЕЛЕНЦЕ. Уједињење потиштених народности нека је весник лепших дана за напредак миле домовине и одржање ујемчених нам народних права; братинство ваше најусрдније поздрављамо! Живела народносна слога. Са 345 једномишљеника. Пера Станков, радикал.

МИТРОВИЦА. Рад конгреса да уроди добрим плодом жели Ђорђевић, емигрант.

МИТРОВИЦА. Слобода, једнакост, братство ври се свуда. Боримо се браћо за њих као људи! — Милосав Костић, Танасија Стојановић, Вићентије Арамбашић, Јован Адамовић, Мита Стојановић, Влајко Бојкић.

МИТРОВИЦА. Слава сазивачима! Слава сакупљеним борцима за добро и напредак Славенства! Напред, правда је на вашој страни! Живели! — Дрнчић, Вргаковић.

МИТРОВИЦА. Слава сазивачима! Слава искупљеним борцима! Напред, на вашој је страни правда и победа! Живели!!! — Стеван Гргуров, Никола Дрнчић, Надбандић, Ђока Бабић, Неца Крестић, Јефта Лукелић, Поповић.

МИТРОВИЦА. Желећи, да рад конгреса најплодоноснијим плодом уроди, како за српски тако и за братски нам словачки и румунски народ, кличемо: Само напред биће добро, мичимо се само! — Ђачка омладина.

МОКРИН. Поздрављамо збор, желимо успешан рад — Срби Мокринчани.

МОХОЛ. Поздрављамо збор, живели и истрајали у обрану вере и имена Србинова у обрани потиштене браће наше Словака и Румуна. — Шандор Радонић, парох, Ђура Коњевић, Жарко Радонић, Јован Радонић-Невенски.

МОХОЛ. Призивајући божији благослов на сакупљену једнокрвну браћу Србе, Румуне и Словаке. Поздрављамо вас и желимо сретан рад. — Браћа Јосимовићи.

НОВИ САД. Савезом потиштених Словака, Румуна и Срба постигнута равноправност свију народа у Угарској, једини је спас заједничке нам домовине. — Уредништво „Заставе“.

НОВИ САД. Светао образ био на дивану савезној браћи Словацима, Румунима и Србима. Ваша реч нек одјекне широм простране Европе, да се чује јасно и гласно, што се досад није могло чути. Противницима реците, да смо сви с вама и да желимо одважну борбу уставну. Напред соколови! У борби је спас! — Ђура Аћимовић, Ђока Влаховић, Пера Довијарац, Гига Грујић, Јоца Ђорђевић, Никола Иванчевић, Јован Јерковић, Пера Јеремич, Јован Јовановић-Вакин, Јоца Кристић, Никола Котуров, Јован Марић, Тоша Мартоношки, Богољуб Марић, Мита Милић, Ђока Милић, Ђорђе Мога, Филип Михајловић, Тоша Грбић, Илија Гајин, Пера Дамјановић. Мита Ђорђевић, Тима Јерковић, Панта Јовановић-Беба, Данило Јовановић, Мита Каранов, Лаза Максимовић, Сава Мога, Тима Милић, Аркадије Марковић, Јован Мунчан, Паја Мијатовић, Сава Мургашки, Никола Николић, Младен Настасић, Пера Павлов, Кристифор Поповић, Никола Релић, Глиша Ракић, Миливој Рунић, Ђока Сланкаменац, Никола Сланкаменац, Лазар Савић, Јефта Савић, Ђока Толвановић, Ђока Фролић, Паја Чурчић, Јован Паланчанин, Стева Видаковић-Врга, Лука Малетић, Стева Николић-Бака, Гавра Нецков, Урош Огњановић, Лаза Петровић, Милан Поповић, Радован Поповић, Платон Ракић, Милан Радонић, Риста Рус, Тоша Ружић, Милан Станковић, Сава Стојковић, Живко Салаћанин, Ђока Танкосић, Живко Теодоровић, Лазар Чурчић, Јаша Даниловић, Милош Вучковић.

НОВИ САД. Конгресу трију народа срећан рад! У слози је спас! — Милан Радонић.

НОВИ САД. Сретан вам рад, сложна браћо, трију народа! Због изненадне недаће у породици, не могох доћи на давно жељени и једва дочекани конгрес народносни. Браћо Срби на састанку том, помозите Румунима и Словацима, да помогну и они вама; браните права српског народа, која су нам наши очеви и дедови извојевали крвљу и животом, бранећи часни крст и престо краљевски, и сав народ хришћански у овој милој нам домовини заједничкој! Поштујући витешки народ мађарски, одуприте се сложно, Срби, Словаци и Румуни општем непријатељу нашем „Ujmagyarok“ одродима и помађареним жидовима и другим шовинистама, који за тим иду, да сатру све жртве и заслуге народносне у овој домовини заједној нам, и да погазе крст часни и веру хришћанску. Зар не виде несретни занешењаци шовинисте, куд сте пошли „Ujmagyarok“ жидови, да на послетку буде од Magyar-ország-а ујмађарски Zsido-ország. Живила браћа на конгресу! Не дајмо се! Довикује вам једномишљеник. — Сава Стојковић, обућар.

НОВИ САД. Живели борци, који се боре за нашу лепшу будућност! Свагда смо уз вас и велимо: „Кад извесни куцне час, зови само ево нас“! У слози је спас! Живела солидарност! — Срби ратари.

НОВИ САД. Духом учествујемо на народносном збору! Поздрављамо борце народносних права, који се законом у руци боре за сјајнију будућност свију нас, кличемо: Живела солидарност! Живели сазивачи. — Срби Сивчани.

НОВО СЕЛО. Свесрдно поздрављамо данашњи конгрес Срба, Словака и Румуна, желећи им најуспешнији рад за опстанак народности. — Срби Новосељани.

НОВО СЕЛО. Одушевљењем поздрављамо међусобну слогу, кличемо вам живели! Сретан вам рад био! — Срби Новосељани.

НЕУЗИН. Живели Срби, Румуни и Словаци! Срећан успех! — Мија Поповић.

ПАНЧЕВО. У духу смо с вами, поздрављајући данашњи збор трију народности, желимо сретна успеха и кличемо: Живела солидарност Срба, Румуна и Словака! Напред! — Рада Јовановић, Милан Бранков, Мита Бађин, Никола Секулић, Сава Сабадош, Никола Симендрић, Стефан Бларић, Светислав Николић, Владимир Ракић.

ПОЖАРЕВАЦ. Ваш рад крунишемо у напред венцем лаворовим, желимо успех, честитамо рад. У име одушевљених пожаревачких матураната Сава Радојковић.

НОВА ПАЛАНКА. Радосно поздрављајући братску слогу и солидарност као животну потребу, као једини спас потиштених народности, желим успешан и плодоносан рад! — Милошевић.

(Наставиће се).

Нови Сад, 11. августа 1895.

— **„Чија је ово земља“.** Под овим насловом доносимо на уводноме месту данашњег броја нашега листа врло леп и језгровит чланак *дра Стевана Малешевића*, који се бави у купатилима у Карпатима. Тај чланак је одговор на беспримерне нападаје шовинистичке мађарске штампе; нарочито на нападаје „Пешти Хирлапа“, који је и сувише забраздио, као што се то из чланка тог мађарског листа који је саопштен у преводу, видети може.

Ми тај чланак нашег поштованог пријатеља дра Стевана Малешевића препоручујемо нарочитој пажњи нашег читалачког света.

— **Кога су потковали?!** Кикиндска „Садашњост“ доноси онај назови „протест“ неких жалосних Срба, Румуна и Словака, који су у Будимпешти по наруџбини протестирали против конгреса, па исти кикиндски лист пропраћа тај протест с овом згодном примедбом: „У присуству Јаноша Ронаја, посланика и Беле Матока адвоката, потписали су 3 Романа, 3 Словака и 11 Срба, између Срба и наши ковачи Кикинђани: Паја Аћимовић и Миша Вајдић. Наше занатлије ће се зачудити, где су та два ковача стекли толико памети, да тако китњасто пишу, па још мађарски, где су стекли толико важности, да народносни конгрес без њих не може ништа решити, и где су стекли толико поверења, да су их у Будимпешти послали не само Срби Кикинђани, него још стотине и стотине хиљада народњака различитих народности! Но ми знамо, да они од свега тога нису стекли баш ништа, него да их је само неко послао у Будимпешту, да тамо као добри ковачи поткују народности. Али се у Будимпешти показали лошим ковачима, јер нису потковали народности, него су потковали Будимпештанске шовинисте и оне, који су их из Кикинде у Будимпешту послали“

Политички преглед.

— **Аустрија.** За извесно се тврди, да је гроф Бадени, у аудијенцији код цара и краља у Ишлу, примио на себе састав новог кабинета, у коме би он био председником. По његовој жељи је цар и краљ пристао, да се састав новог министарства тек после избора посланика за галички сабор обави. Говори се, да ће се при саставу новог министарства особито имати у виду чески конзервативни великопоседници. Тако се пронела вест, да ће гроф Карло Макс Зедтвиц преузети министарство за пољопривреду. Даље би се спровела деоба министарства трговине у министарство за трговину и обрт и у министарство за саобраћај. На столицу министарства трговине дошао би неки угледан либералац, који важи за ауторитет у обртним стварима.

— **Србија.** Као што из Београда јављају, а то исто и из Беча потврђују, аустро-угарски посланик у Београду, барон Темел, напушта своје место, јер, на сопствену молбу, иде у мир, а на његово место долази Шисл, садањи посланик у Техерану а пређе, док је Кевенхилер био послаником у Београду, његов многогодишњи тајник. Ова ће се промена извршити крајем септембра т. г.

— **Македонија.** Новине поново распростиру вести, по којима устанак у Македонији још није угушен. Устаничке се чете показују и сад на разним местима. Порта је 2. (14.) о. м. телеграфисала у Солун, да редифи за 48 сахата имају ступити у своје чете. За заповедника над турским четама постављен је Рецеп-паша. Уједно се јавља из Солуна, да се на полуострву Хасандри налази устаничка чета од 100 особа. а и то, да је последњих дана било окршаја између устаника и турске редовне војске код Наврекопа и код Разлуга.

— **Бугарска.** У Бугарској се много говори о сједињењу присталица Стамбуловљеви и Радослављеви у једну странку. О овом су уједињењу пуни ступци бугарски листова. Обе ове странке биле су увек у савезу и увек су у заједници радиле, али се расцепише само због лични неспоразума страначки вођа. Смрт Стамбулова је наједаред том расцепу учинила крај и сад сви изгледи говоре зато, да ће се до фузије те две странке у најкраћем року доћи. Друге странке преким оком гледе на ову фузију и све и сва употребљују, да је ако је, икако могуће, спрече.

— **Немачка.** Из Берлина јављају, да је свечаност при полагању камена темељца за народни споменик цара Вилхелма I. извршена по програму и на најсвечанији начин. У споменици, која је узидана у камен споменика, назива се покојни цар Виљем I. великим а и Бизмарк и Молтке славе се у истој.

— **Енглеска.** Пре неколико дана говорио је лорд Солсбери у енглеској горњој кући о реформама у Јерменској и ове су како од горње куће тако исто и од новинарства с одобрењем прихваћене.

Новости из места и из народа.

Нови Сад, 11. августа 1895.

— **Епархијски школски одбор бачке дијецезе** имао је под председништвом епископа бачког, г. Германа Опачића, своју редовну седницу прошле среде 9. (21.) августа о. г. Како су известиоци: г. г. В. Пушибрк и Ј. Грчић одсутни били, извештавали су овом приликом само бележник конзисторијални г. В. Миросављевић и А Варађанин. Међу најважније предмете наводимо: решење кр. уг. министра просвете, којим на представку овог одбора не дозвољава, да се у Тителу и Гардиновцима отварају српске вероисповедне школе, јер вели, да није потреба за то, кад постоје тамо општинске (комун.) школе. — Избор учитеља и управитеља школског у Сегедину није потвђен, јер је епарх. адм. одбор бачки испоставио, да те изборне скупштине нису биле законите, пошто су једном приликом учествовали и таки чланови, чији је избор оспорен, а другом приликом није био у скупштини довољан број чланова. — Услед лепог извештаја сентомашког управитеља школског Ђ. Р. С., којим потврђује, да је успех у тамошњим школама за прошлу шк. годину у опште врло добар, да су учитељи савесно вршили своје школске и црквене дужности и да је на заузимање учитеља и школ. управитеља дала тамошња добротворна задруга Српкиња 100 ф. а тамошњи велепоседник и родољуб српски г. Лазар Дунђерски изјавио, да ће од своје стране као сентомашанин дати фонду св. Саве 3000 ф. а. вр., изјавио је овај одбор тамошњем месн. школ. одбору, управитељу и учитељству своје признање и похвалу. — Извештај управе школске у Петровом селу уступљен је дисциплинарном одбору, јер садржи оптужбе против тамошња два учитеља као да су немарни у својим школским и црквеним дужностима. — Призиви фелдварског школ. одбора и учитеља К. поднеће се Нар. Црквв. Шк. Савету; а решење фелдварског месн школ. одбора у погледу спора за појање и држање каталога с децом, вратиће се натраг, да општина донесе своје решење на то, односно, да одреди награду за ту дужност, али да деле ту дужност сви учитељи. — Учитељу молском Н. М. издат је декрет. Учитељ силбашки не може се потврдити, док се не реши код више школ. власти питање о наплати тамошњих учитеља. Узети су на знање неки расписи стечајева за упражњена учитељска места. — Изјашњење епарх. школ. референта на овострану пријаву Н. Ц. Школ. Савету уступљена је члану и потпредседнику овог одбора г. В. П., да поднесе своје мњење и предлог, и пошто је епар. школ. референт поднео оставку на своме звању и тражи, да се умирови, то ће се од стране овог одбора дати на то своје мнење, тек кад г. В. П. поднесе свој извештај на изјаву г. референта.

Остали су предмети од мање важности.

— **За вођење државни матрикула** у нашем месту постављен је *др Блада Демешровић*, садањи привремени варошки капетан, а за заменике му одређени су: *Бела Профума*, варошки подбележник и *Ђула Кајзер*, варошки чиновник.

— † **Ана удова ц. кр. капетаница Бигга рођ. Мандић**, сестра уваженог нашег грађанина и умир министарског саветника, г. Тодора Мандића, и пуница управитеља срп. велике гимназије новосадске, г. Васе Пушибрка, преминула је јуче после дугог и тешког боловања, а у својој 82. години. Покојница ће се опојати сутра у 4 сахата после подне у св. саборној цркви. Нека је лака црна земља и вечан спомен старици, која је у овдашњем грађанству била позната као тиха и племенита срца душа!

— **Премештај и постављање.** Као што јавља „Српски Сион“, Његова Светост патријарх *Георгије Бранковић* је патријаршеског протођакона, *Димитрија Бранковића*, који је био досад катихета на карловачкој срп. вел. гимназији, разрешио те дужности и именовао га за привременог професора срп. богословије у Карловцима. На његово место поставио је привремено за гимназијског катихету свршеног богослова *Ивана Маширевића*.

— Пишу нам из **Осека**: „Као што ће читаоцима вашег листа познато бити, обећао је био наш честити суграђанин и ваљан родољуб, г. *Васа Муачевић* и врла наша Српкиња гђа *Ана Ђурковићка*, управитељу нашег народног позоришта г. Т. Хаџићу још пре две године, да ће се они постарати, да наше позориште сваке друге године дође к нама у Осек и да даје представе наизменце у горњој вароши у позоришту и у доњој вароши у касини. Што су обећали, то су и учинили: добили су од варошког већа позориште за месец септембар на бесплатну употребу. Према томе позвали су управитеља нашег позоришта, да к нама дође, па да с њиме утаначе дан доласка позоришне дружине амо. На тај позив дошао је управитељ нашег позоришта у нашу средину и на збору, који је сазвао г. Васа Муачевић, као председник месног позоришног одбора, и на који су дошли били најугледнији грађани наше вароши, углављено је, да према нашим месним, а и позоришним приликама, наше позориште отпочне рад свој овде 12. септембра и то у позоришту у горњој вароши и да га настави после у доњој вароши. Уједно је изабран и одбор, који ће купити претплату за сад на 12 представа у горњој вароши, а број представа за доњу варош одредиће се касније. Представе у горњој вароши у позоришту морају се свршити до 1. октобра. Тада долази у нашу варош немачко друштво, које ће давати представе све до ускрса. Ми се надамо, ако не бољем, а оно свакако таком успеху као оно пре две године, када су се и збором и твором заузимали за наше позориште они исти, који и данас раде на томе. Сретан и берићетан им био рад и сада, а тај ће пратити захвалност и признање целе наше Србадије! Наше позориште долази к нама из Вуковара, где ће по доласку своме из Винковаца за који дан отпочети своје представе.

— **Равнатељство мјесног Бондина казалишта у Дубровнику** одговорило је пре неколико дана на обавештај управнога одбора „друштва за српско народно позориште“ у погледу одласка срп. нар. позоришта у Дубровник. Поменута управа „Бондина казалишта“ у Дубровнику наводи у свом одговору ово: „На велику нашу жалост морамо вам јавити, да су велики трошкови, које би морали поднијети, да узмогнемо имати ваше друштво, много већи од средстава с којијем располажемо, нити би вас наше казалиште могло својом величином релативно трошковима задовољити. С тога се потписано равнатељство, најлепше захваљујући управном одбору на удворном писму и најљепшим његовим намјерама гледе нас, цијени у дужности, да вам јави, да се је, и ако нерадо, одрекло своје намисли, да отвори овогодишњу сезону цијењеним вашим друштвом.“ —

Према томе дакле неће наше позориште за сад ићи у Дубровник.

— **Управни одбор сремске жупаније** држао је 2. (14.) августа т. г. своју редовну седницу за месец јули т. г., под председништвом пресветлог господ. краљ. великог жупана, Ервина пл. Чеха, у којој је решен 191 предмет, од који спада 67 на порезну струку, 51 на општинску управу, 46 су задружно деобни, 8 потрошарински и 19 разне природе предмети.

— **Краљица добротворка.** Краљица Наталија, на дан рођења краља Александра, 2. августа о. г., благоволела је предати „Управи женског друштва у Београду“ 500 дин. у злату, да се поделе сиротицама.

— **Либерални збор у Србији.** „Српска Застава“, орган либералне странке у Србији, објављује на челу листа, да ће се главни годишњи збор народно либералне странке држати 3. септембра о. г. у Београду. Дневни је ред: извештај главног одбора; избор главног одбора и предлози главног одбора и појединих чланова странке. Овај позив потписао је г. Стојан Д. Рибарац, као први потпредседник тог главног одбора. У засебној једној белешци, исти лист напомиње, да ће се доцније објавити само место, где ће се држати збор, пошто се, у одређеном року, пред сам састанак збора, учини према државној власти што треба.

— **Беседа с игранком**, коју приређује српска омладина у Ковиљу, на дан Успенија св. Богородице, 13. (27) авг. 1895., у дворани г. Н. Николића а у корист Светозару Ћирићу гимназисти. Распоред: 1. „Де ти доља моја, бродиш“ руска, пева мешовити збор 2. „Расти, расти, ружо мала“, четворопев од Вилхара, певају гђе Ј. Ђурић, Д. Жигић, М. Магарашевић и М. Катић. 3. Змај: Ђулићи увеоци I. III. IV. VI. и VIII., декламује г. П Бикицки. 4. „Лаку ноћ“, двопев, од Милчинског, певају гђце С. Шилић и С. Ранковић. 5. Толингер: „Не мисле се убити већ љубити“, пева мешовити збор. 6. Волф: „Из шумице носе цуре зимзелен“, пева мешовити збор. И напослетку позоришно дело: „Љубавно писмо“, шала у једном чину, од К. Трифковића.

— **Беседа са игранком**, приређује томашевачка младеж, уз пријатељско суделовање гг: Николе Караша, Милана Натарошa и Мавра Малића, у недељу т. ј. 13/25. августа 1895. г., у гостионици г. Ј. Ењедија, I. Део. 1. Падајте браћо, од Г. Хавласа, пева мушки збор. 2. Хеј трубачу, од Ј. Маринковића, пева мушки збор. 3. Сироче, од З. Ј. Јовановића, декламује Кристина Поповићева, ученица основ. школе. 4. Спомињање, од Ј. Милијана, пева мушки збор. 5. За дом мили, од Ф. Абта, пева мушки збор. 6. Соколи, Соколи, од М. Топаловића, пева мушки збор.

Новости са стране.

— **Чешка етнографска изложба у Прагу.** Ми смо већ нашим читаоцима саопштили, да је у Прагу отворена чешка етнографска изложба, сад пак јављамо, да је „професорско друштво“ у Београду образовало одбор, који је позвао Србе из краљевине, да отиду на ту славу наше браће Чеха, од које ће не само Чесима материјално, него и себи морално користити. Пријављени посетиоци те изложбе путовали би засебним влаком из Београда у Праг, а подвозне цене су и тамо и натраг по класама овако установлене: I. класа 100, II. класа 70 а III. класа 56 динара. Пријаве прима „професорско друштво“ (Васина улица, бр. 13., на горњем спрату) најдуже до 20. августа по нашем календару.

— **Необична 50-годишњица.** 8. (20.) маја ове године тихо и без велике граје и вреве споменуше многи енглески листови једну необичну 50-годишњицу. — У тај дан навршило се пуних 50 година од како нема двобоја у Енглеској, а пре 50 година баш 8 (20.) маја убио је поручик Хевки поручика Сетна у Госпорту на двобоју за то, што се Сетн мало више допадао његовој жени. После двобоја Хевки побегне у Француску, јер је на неколико дана пре тога било решено, да војени судови казне двобоје као обична злочинства. А ову одлуку законодавства изазвао беше поручик Мунто, који у двобоју уби свога таста, пуковника Февсета. Од тога доба мирна је Енглеска са двобојима, те су за то енглески листови и посветили томе дану по неколико речи.

— **Људство на свету.** Држи се, да на земљином шару живи око 1,500.000.000 душа. Од овог броја највише пада на Азију. а најмање на Аустралију. Признати статистичари веле, да се људство сваке године увећава са $^1/_2$%. Европа је најнасељенија, а у њој опет по насељености прво место заузима Белгија.

— **Мушко и женско.** На антрополошком конгресу 8. авг. о. г. у Каселу држао је научењак Валдајер занимљиво предавање о разлици између човека и жене. Осим најглавнијих особина има и у мушког и у женског особина другога степена, којима је задатак будити интересовање једног спола према другом. Међу та својства другог реда спадају и ова: жена треба да има дугу косу, муж бркове и браду, само женски глас је пријатан у женске, а мушки (крупан) глас приличи људма, а напротив женски глас у мушког је нешто одвратно. Разлика је даље и у дужини тела, јер се женско, просечно, мање већ роди, а и не нарасте колико мушки. Мушкарац надмашава женску и ширином плећа, дужином руку и обимом трупа, па онда и тежи је од женске просечно 10 кила. У мушкога су развијеније кости и мишићи а у женске сало; округли облици пак доминирају код женскиња. И брзином покрета надмаша мушкарац женско, па и трчати не може женско, као мушкарац. Неједнакост форме чини, да у мушком оделу женско никад не изгледа лепо. Гдекоји изузеци не обарају правило. Велика је пак разлика у погледу кроја лубање женске и мушке. Валдајерово је уверење, да са растењем масе мождане расте и духовитост. Просечну тежину мозга мушког и женског обележавају бројеви: 1372 и 1231. И чула су код мушких развијенија, само чуло куса је финије у женскиња. Најпосле у крви мушкој има на сваком кубичном центиметру по милиона више крвних куглица него у женској крви. — Једном речи, завршује научењак, природа је сама обележила тачно разлику међу мушким и женском и некако је управо обележила и круг послова, који су за мушке а који су за женске. У интересу благостања, у интересу науке и уметности, у интересу државнога поретка ваља нам бранити и чувати женска својства, а борити се против т. зване еманципације.

НОВИЈЕ.

ИШЛ, 10. августа. Са добро обавештене стране тврди се, да гроф Килмансег неће бити чланом будућег Баденијева министарства. Он ће отићи за намесника у доњу Аустрију.

БУКУРЕШТ, 10. августа. Непрестано се апсе чланови румунски ирредентиста,

који су са Цанковим и мађедонским комитетом у Софији у свези стајали. Исто се тако у Кистенци наишло на тајно бугарско друштво, чији су чланови такођер похватани.

УАШИНГТОН, 10. августа Из поуздданог извора дознаје се, да је влада удружених америчких држава енергично позвала Француску, да пусти на слободу пређашњег северно-америчког конзула у Таматави, Валера.

ЛОНДОН, 10. августа. Као што се из Цариграда јавља, султан намерава о дану ступања на престо, 30. авг. п. р. царским указом увести опште реформе у читавој својој царевини.

Трговина.

НОВИ САД. 11. (23.) августа 1895. Извештај семенарске радње *Вујина Јовановића* у Новом Саду.

На данашњу је пијацу довежено прилично ране, која је по сљедећој цени продавата. Шеница нова, прва роба 5·80—90 н., средња 5·60 до 70 н. Стара се слабо вија. Цена јој је за 40 нов. виша но код нове. Наполица 5·10—20 Кукуруз, прва роба 5·80 н., средња 5·60—70 н. Зоб 5·20—40 н. Јечам 4·60—70 н. Репица 7·50. Све од 100 кила.

*

БУДИМПЕШТА, 10 (22.) августа 1895. г. На јучерашњој пијаци расположење је за куповину било добро. Продато је свега 30000 мц. шенице. Цена је шиници са 5—7 новчића пала.

Цене су биле следеће: Потиској шеници 76—82 км. 6 ф. 20—50 нов. Остала је рана продавата по дојакошњој цени, само је цена зоби и јечму са 5. н. пала.

Термини. Закључак вечерње берзе. Шеница за септ окт. 6 ф. 28—29 н. за мај-јуни 1896. 6 ф. 71—72 новч Раж за март април 1896. 5 ф. 72 н. за септ окт. 5 ф. 33 н. Кукуруз за авг. 5 ф. 55—60 н. за авг септ. 5 ф. 55—60, за мај-јуни 1896. 4 ф 43 нов. Зоб за октобар, 5 ф. 52—54 н. Репица за авг-септ. 9 ф. 35—40 н

*

Течај вредности новаца на берзи у Будим-Пешти 11. (23.) августа 1895.

Ц. кр. дукати (нови)	5 ф. 74 н.
„ „ „ (стари)	5 ф. 66 н.
Дукати од 20 франака	9 ф. 63 н.

276 1—3

ШКОЛСКА ОБЈАВА.

У српској учитељској школи сомборској започеће се школска 1895/6. година 4. септембра по ст. календару.

У смислу наредбе Високосл. Школског Савета течај школски траје четири године, **настава ће бити одељена за мушку и за женску младеж.**

У учитељску школу примају се:

а) за приправнике младићи православне вере, здрави телом и душом, смерни и благе нарави, који су петнајесту годину навршили и четврти гимназијални, четврто реални или четврти разред грађанске школе бар с *довољним* успехом свршили.

б) за приправнице примају се српкиње православне вере, које су четрнајесту годину живота навршиле и IV. разред српске више девојачке школе с *добрим* успехом свршиле, а при том су здраве и примерног моралног владања.

Једни и други имају пријамни испит из славенског читања, молитава, из рачуна и малог црквеног појања овде с добрим успехом положити. — Ученици и ученице из школа, где се не учи српски језик, полажу још пријамни испит из срп. језика, а они, који немају оцену из мађарског језика, показати имају, да знају мађарски читати.

Сваки, који у овај завод ступити жели, дужан је са собом донети крштено писмо, лекарску сведочбу о добром здрављу и сведочбу о свршеним горенаведеним или вишим школским разредима.

Они, који су пре једне или више година школу оставили, морају донети са собом сведочбу свога пароха о моралном и религиозном владању свом.

Женске имају још неизоставно донети писмену изјаву својих родитеља или добротвора, да ће их они за време бављења у овом заводу о свом трошку издржавати, на којој изјави мора бити и потврђење местне политичне власти, да су дотични доиста у стању своју обвезу испунити.

Стан и храна само се у приватним кућама, са знањем и одобрењем управитељевим, или по препоруци овога, погодити може.

У Сомбору, 9. августа, 1895.

Н. Ђ. Вукићевић,

управитељ српске учитељске школе сомборске.

Огласи.

Ad Ш. С. бр. зап. 202 и 203 ex 1895.

277 1—3

СТЕЧАЈ.

Ради попуњења упражњенога места редовног учитеља за српски језик и књижевност, земљопис и повесницу, а по потреби још и за који други предмет у срп. вишој девојачкој школи у *Панчеву* и ради попуњења упражњенога места редовног учитеља за природне науке, немачки језик и друге предмете у срп. вишој девојачкој школи у *Сомбору* овим се расписује стечај.

Молбенице за ово место имају се најдаље *до 3 (15) септембра 1895.* поднети српском прав. народном школском савету у Карловцима.

Молитељи имају доказати, да су Срби православне вере, да су оспособљени за грађанске школе, односно да су бар испитани (оспособљени) учитељи и да потпуно владају српским језиком. У тој прилици, ако дотични немају стручнога оспособљења за грађанске школе (спомоћни учитељи) дужни ће бити и ово после избора у року, који им се буде одредио, себи набавити.

У дужност изабраних спадаће односне предмете у најмање 20 недељних часова предавати, а учитељу за сомборску дев. школу још и обучавање у цртању и краснопису у сва четири разреда.

Плата редовном учитељу је према §. 7. уредбе о српским вишим девојачким школама од год. 1872., а спомоћном учитељу год. 800 фор. без станарине и петогод. доплатака.

У Карловцима, 8. (20) августа, 1895. г.

ПРЕДСЕДНИШТВО

срп. прав. нар. школског савета

Гвожђарску радњу

у

В. КИКИНДИ

добро сортирану продајем из слободне руке.

Упитати код власника

255 3—3 Владимира пл. Нинчића.

1133
895.

СТЕЧАЈ.

На место општинске забавиље у општини Ботошу (торонт. жупанија) овим се стечај расписује.

Плата је 300 фор., слободан стан и 2 хвата тврдих дрва за огрев.

Рок стечају је 1. септембар о. г.

Молбе ваља на општинско поглаварство упутити.

Ботош, дне 1. августа, 1895.

259. 3—3 **Општинско поглаварство.**

УПРАВИТЕЉА

ЛЕОПОЛДА ЛАНДЕСМАНА

висок. кр. угар. министарством наставе овлашћена

дечачка школа и васпитни завод

(са шест разреда грађанска школа)

у СУБОТИЦИ (у Бачкој.)

Ова грађанска школа спрема своје питомце за препарандију, трговачку академију, индустријску и кадетску школу; оспособљава их за знања државна, трговачко-индустријског подухвата; за чиновнике обезбеђујућих и банкарских завода. Слушаоци ове школе могу прећи у школу шумарско-земљоделску и марвено-лекарску. У заводу се учи и говори:

српски, мађарски, немачки и француски,

За целу државу важеће сведочбе.

Брижљиво васпитање, савесна пажња на наклоност, којој струци питомац тежи. Строг надзор. Цене умерене. На захтевање се шаљу програми бесплатно.

Ђаци, који у школама нису успех постигли, или одрасли који би хтели чиновници постати а немају атестата од четврте односно шесте грађанске школе, примају се и савесно припремају, да убрзодотичне испите положити могу. 237 12—12

ТРГОВАЧКА ШКОЛА

НИКОЛЕ КАПАМАЦИЈЕ У БЕЧУ.

(Адреса: N. **Kapamadžija**, Handelsschul-Director, **Wien** VI. Mariahilferstrasse 107.)

Циљ ове школе је, да младиће обично за две године изучи и усаврши у свима трговачким наукама и у немачком језику.

За зрелије младиће са добром школском припремом, који немачким језиком добро владају, постоји засебно одељење, у којем се за једну годину (т. ј. за 10 месеци) горе поменута циљ може постићи.

Организацијом школе и начином предавања 16 изврсних професора постизавају се таки успеси, да се свршени ђаци ове школе свуда радо узимају и да највећи део за кратко време постизава лепа места у разним трговачким кућама и новчаним заводима.

Срби ђаци имају осим редовних предавања и засебне часове, у којима се ван трговачких наука у немачком језику темељно изучавају; а директор школе, као Србин, настоји нарочито на том, да Срби ђаци жељену циљ што боље постигну.

Предавања почињу 4. (16.) септембра.

Школарина је 100 фор. годишње, а може се и полугодишње (у напред) положити.

На захтевање многих родитеља отвара се почетком идуће школске године

ПАНЗИОНАТ

у ком ће ђаци најбољу негу и надзор имати. 318 6—6

Свакидашњи разговор је 250 3—20

по Новом Саду, и по свој јужној Угарској, како је **чудо дивно обилно сортирано**, пребрано

СТОВАРИШТЕ ОДЕЛА

од најбољих материја у свету: **из Париза, Берлина, Беча и Будимпеште — све ново приспело јесење и зимње за господу, госпође и за децу у великој радњи**

ХЕНРИКА МОГАНА

У НОВОМ САДУ,

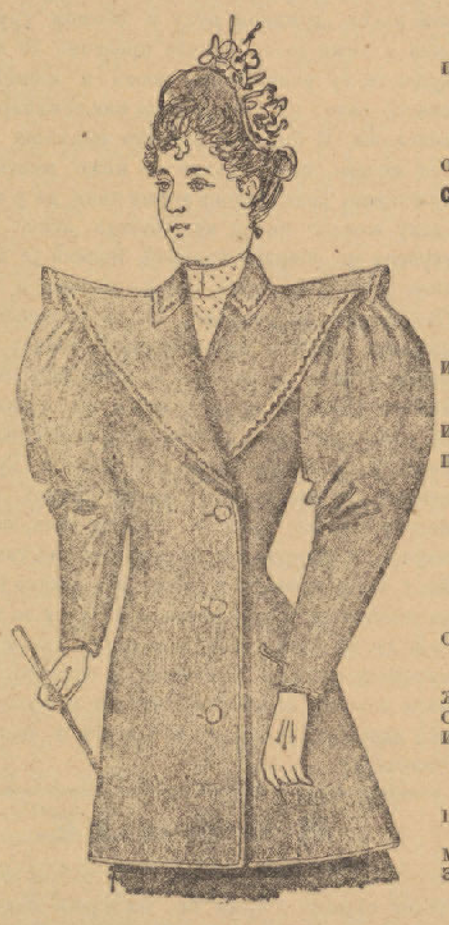

и све **за чудо јевтино, по најстрожије утврђеној цени.**

Утврђене цене, штамбиљем наштампане, печатом, на сваком комаду робе, поштоване муштерије могу јасно видети; и ја ћу платити **сваком оном глобе 2000 круна**, ко докаже, да сам ја коме **за 1 новчић** што **прецењио**, или од утврђене цене **попустио**

С високопоштовањем

Хенрик Моган у Новом Саду,

у главној улици, у Недељковићевој кући бр. 3., на рогљу Дунавска сокака.

ЦЕНОВНИК

за јесењу и зимњу сезону:

Одела за децу од 3—10 год. од штофа од	2·50—10 ф.
„ „ дечаке од штофа — — — —	4·50—18 ф.
„ „ господу од штофа — — — —	7·50—30 ф.
Жакети — — — — — — — —	17·——30 ф.
Салонска одела и героци — — — —	18·——40 ф.
Иверцигери за децу и дечаке — — —	2·50—12 ф.
„ „ господу — — — — —	6·——20 ф.
„ „ свештенике од первјена и камгарна — — — —	16·——20 ф.
Прави тиролски и од штајерског лодна зимњи сакови — — —	3·——12 ф.
Микадо сакови — — — — — — —	5·——25 ф.
Зимњи палетови — — — — — —	7·——40 ф.
„ „ за свештенике — — —	20.——30 ф.
Менчико за дечаке — — — — —	4·——15 ф.
Менчикови за господу — — — — —	7·—25 ф.
Микадови кожом постављени — — — —	10·—25 ф.
Бунде за ношњу по вароши — — — —	30·-100 ф.
Бунде за путовање — — — — — —	28·-100 ф.
Шлафроци — — — — — — — —	7·—14 ф.
Зимске јакне за госпође најновије ношње —	8·—50 ф.
Јакне постављене кожом — — — — —	8·—25 ф.
„ од плиша за госпође најновија ношња	25·—50 ф.
Јесењи крагнови „ „ „ „	2·—25 ф.
Зимски крагнови за госпође од имитираног перзијанера и каракиља — — —	15·—40 ф.
Крагнови за госпође кожом постављени од правог каракиља и перзијанера —	20·-150 д.
Радмантлови за госпође постављени и непостављени — — — — — —	8·—40 ф.
Радмантлови за госпође постављени кожицом	8·-60 ф.

Док избор траје по најобљенијим ценама.

Јакне за девојке — — — — — —	1·50— 4 ф.
Јакне за госпође, црни и у свима бојама, постављене са атласом — — —	3·——10 ф.
Огртачи за кишу за децу и девојчице —	1·50— 6 ф.
Огртачи за кишу за госпође најфинији —	9·——10 ф.

Власник и издавалац: Дружина Браника. Одговорни уредник Никола Јоксимовић. Штампарија А. Пајевића у Новоме Саду.